

*Andrea Čižmek
Ivan Vrbik
Srna Jenko Miholić*

Originalni znanstveni rad

RODITELJSKA POTPORA ODBOJKAŠICAMA, STRELIČARIMA I STRELIČARKAMA

1. UVOD

Obitelj je nesumnjivo glavni akter primarne socijalizacije djeteta, gdje od samog početka socijalizacijskog procesa roditelji igraju presudnu ulogu u svim utjecajima i obrascima ponašanja pa tako i onim iz kojih slijedi kasnija navika tjelovježbe i raznih oblika uključivanja u kineziološke sadržaje (Perasović, 2010). Svoj djeci potrebna je roditeljska potpora koja se očituje kroz emocionalnu podršku, informacijsku (savjetodavnu) podršku te čitav niz različitih vidova materijalne i financijske pomoći. (Woolgar i Power, 1993. prema Bosnar, 2003). Različiti sportovi iziskuju različiti objektivni angažman roditelja obzirom na lokaciju treninga, potrebna financijska izdvajanja za trening, opremu i eventualne druge razloge. Nadalje, postavljaju se pretpostavke kako se roditeljska potpora može razlikovati i obzirom na to radi li se o individualnom ili momčadskom sportu. Dosada je u nas na temu roditeljske potpore djeci u sportu objavljeno nekoliko radova. Koristeći Skalu roditeljske potpore djeci u sportu (Bosnar, 2003), Matković i sur. (2003) proučavali su, putem skale konstruirane za dječju procjenu, roditeljsku potporu djeci sportašima na populaciji srednjoškolaca. Utvrđena je visoka razina intenziteta i kvalitete roditeljske potpore, nešto viša u ženske djece, koja s godinama školovanja pada. Greblo i Lorger (2006) također su skalom konstruiranom za dječju procjenu istraživali roditeljsku potporu u momčadskim i ostalim sportovima na populaciji viših razreda osnovne škole. Temeljem provedenog istraživanja zaključeno je kako roditelji djece momčadskih sportova postižu niže rezultate na skali roditeljske potpore zbog manjeg individualnog pritiska i odgovornosti za uspjeh odnosno neuspjeh, čime se umanjuje i potreba za roditeljskom potporom. Bosnar i Turkalj (2011) utvrđivali su razlike u roditeljskoj potpori djeci koja su trenirala taekwondo, košarku i nogomet starosti od 7 do 14 godina. Djelomično suprotno postavljenoj hipotezi o većoj podršci roditelja djeci u individualnim sportovima, najveću podršku djeci pokazali su roditelji košarkaša, zatim taekwondoaša i na kraju nogometaša. Dobiveni rezultati objašnjeni su statusom svakog pojedinog sporta u manjoj sredini.

Želeći istražiti potporu roditelja djeci u sportu i u ostalim sportovima, u ovom radu istraživala se potpora roditelja djece koja treniraju streličarstvo kao individualni

i odbojku kao momčadski sport. Temeljem svih sakupljenih informacija postavlja se hipoteza o većoj podršci roditelja djeci koja se bave streličarstvom.

2. METODE

Uzorak ispitanika ovog istraživanja čine očevi i majke odbojkašica starosti 8 do 14 godina te očevi i majke streličara i streličarki starosti 11 do 15 godina. U radu se djeca nisu diferencirala po spolu iz razloga malog uzorka djece streličara. Sva djeca redovito treniraju pojedini sport najmanje godinu dana. U istraživanju je korištena Skala roditeljske potpore djeci u sportu (Bosnar, 2003) u verziji od 25 čestica. Odgovori na čestice daju se na petstupanjskoj (1-5) skali tako da je minimalni ukupni rezultat u svim česticama 25, a maksimalni 125 bodova. Skala se sastoji od 9 čestica roditeljskog vjerovanja u dobrobit bavljenja sportom, 6 čestica koji se tiču osiguranja materijalnih uvjeta za bavljenje sportom, 3 čestice učenja prema modelu te 7 čestica koji se odnose na pozitivna potkrepljenja. Roditelji su odgovorili na navedeni upitnik dobrovoljno i anonimno. Ispitano je ukupno 84 roditelja, detaljnije prikazano u tablici 1.

Tablica 1. Struktura uzorka s obzirom na sport djeteta i spol roditelja

Sport djeteta	Frekvencija očeva	Frekvencija majki	Ukupno
Streličarstvo	18	18	36
Odbojka	22	26	48
Ukupno	40	44	84

Razlike u potpori očeva i majki odbojkašicama i streličarima, odnosno streličarkama izračunate su univarijantnom dvofaktorskom analizom varijance na jednostavno sumiranom ukupnom rezultatu Skale roditeljske potpore djeci u sportu (Bosnar, 2003), s grupama definiranim spolom roditelja i sportom djeteta. Dodatno je napravljena i univarijantna analiza varijance za svaku česticu kako bi se vidjele moguće razlike unutar subuzoraka.

3. REZULTATI I DISKUSIJA

U tablici 2 prikazani su osnovni deskriptivni parametri očeva i majki u oba sporta po česticama Skale roditeljske potpore djeci u sportu (Bosnar, 2003). Uzimajući u obzir ukupne odgovore svih roditelja vidljive su prosječne visoke vrijednosti (4,37) u gotovo svim česticama. Iz tablice je vidljivo da najniže prosječne vrijednosti u svim česticama imaju očevi streličara, a najviše očevi odbojkašica. Najviši prosječni

rezultat postignut je u čestici br. 7. (Plaćao sam za izvanškolsku aktivnost mog djeteta). Najniži prosječni rezultat postignut je u čestici br. 20. (U našoj obitelji smo se često zajednički bavili nekom sportskom aktivnosti, bez obzira na razliku u godinama).

Tablica 2. Aritmetičke sredine (A.S.) i standardne devijacije (S.D.) odgovora po česticama Skale roditeljske potpore djeci u sportu (Bosnar, 2003)

Tvrdnja	Streličarstvo				Odbojka				Ukupno (streličarstvo i odbojka)	
	A.S. OČEVI	S.D. OČEVI	A.S. MAJKE	S.D. MAJKE	A.S. OČEVI	S.D. OČEVI	A.S. MAJKE	S.D. MAJKE	A.S.	S.D.
1. Smatram da je za zdravlje moje djece bilo važno što su se bavila sportom.	4,83	0,38	4,67	0,69	4,86	0,35	4,54	0,71	4,71	0,57
2. Bilo mi je drago kad su mi djeca provodila vrijeme s društvom iz sporta.	4,72	0,67	4,67	0,77	4,73	0,46	4,54	0,51	4,65	0,59
3. Smatram da u sportu nitko nije mogao nauditi mojoj djeci.	4,78	0,55	4,67	0,59	4,50	0,60	4,15	0,78	4,49	0,69
4. Kad smo odlazili na izlet ili na odmor, redovito sam se sa svojom djecom bavio nekim sportom.	4,89	0,32	4,94	0,24	4,41	0,59	4,31	0,97	4,60	0,70
5. Rado sam gledao kako se moje dijete bavi sportom.	4,94	0,24	4,67	0,69	4,77	0,43	4,77	0,43	4,79	0,47
6. Pomagao sam da mi dijete uvijek ima čistu i urednu sportsku opremu.	4,44	1,04	4,28	0,89	4,32	0,72	4,73	0,53	4,46	0,80
7. Plaćao sam za izvanškolsku sportsku aktivnost mog djeteta.	4,56	0,98	4,78	0,43	4,95	0,21	4,96	0,20	4,83	0,53
8. Ponosan sam što su mi se djeca bavila sportom.	3,94	0,73	3,39	1,09	4,59	0,67	4,46	0,81	4,15	0,94
9. Želio sam da mi se djeca bave sportom da bi bila spretnija i snažnija.	4,89	0,47	4,72	0,57	4,64	0,49	4,69	0,47	4,73	0,50
10. Smatram da su sportaši dobro društvo za moje dijete.	4,06	0,73	4,78	0,43	4,64	0,66	4,27	0,78	4,43	0,72

Tvrdnja	Streličarstvo				Odbojka				Ukupno (streličarstvo i odbojka)	
	A.S. OČEVI	S.D. OČEVI	A.S. MAJKE	S.D. MAJKE	A.S. OČEVI	S.D. OČEVI	A.S. MAJKE	S.D. MAJKE	A.S.	S.D.
11. Kad znam da je na sportu, ne brinem za svoje dijete.	4,06	0,73	4,72	0,46	4,45	0,51	4,19	0,75	4,35	0,67
12. U našoj porodici rado smo zajednički gledali sportske prijenose.	2,67	1,24	4,11	1,23	4,09	1,19	4,19	1,02	3,82	1,29
13. Kad mi se dijete takmičilo, ja sam bio redoviti navijač.	3,39	1,14	3,78	1,35	4,05	0,84	3,77	1,03	3,76	1,09
14. Pomažem djeci u organizaciji prijevoza, prehrane i sl. da uz druge obaveze ne zanemare sport.	4,67	0,84	4,61	0,70	4,45	0,67	4,31	0,68	4,49	0,72
15. Sportsku opremu naše djece financirali smo mi roditelji.	3,94	0,64	3,89	1,13	4,73	0,46	4,77	0,43	4,39	0,79
16. Kad pričam drugim ljudima o svojoj djeci, rado ističem da su se bavila sportom.	3,28	0,57	3,78	0,81	4,55	0,80	4,31	0,68	4,04	0,86
17. Htio sam da mi djeca budu otporna na bolesti pa sam ih poticao da se bave sportom.	4,11	0,58	4,22	1,11	4,27	0,94	4,35	0,63	4,25	0,82
18. Bilo mi je drago kad se u našoj kući skupljalo društvo iz sporta moje djece.	4,83	0,51	4,78	0,43	4,36	0,66	4,19	0,80	4,50	0,69
19. Bio sam siguran da u sportu nitko neće nagovarati moje dijete da pije, puši ili uzima drogu.	4,83	0,51	4,28	1,18	4,59	0,59	4,46	0,81	4,54	0,81
20. U našoj porodici smo se često zajednički bavili nekom sportskom aktivnosti, bez obzira na razlike u godinama.	3,28	0,75	3,28	0,96	4,05	0,79	3,77	0,59	3,63	0,82

Tvrdnja	Streličarstvo				Odbojka				Ukupno (streličarstvo i odbojka)	
	A.S. OČEVI	S.D. OČEVI	A.S. MAJKE	S.D. MAJKE	A.S. OČEVI	S.D. OČEVI	A.S. MAJKE	S.D. MAJKE	A.S.	S.D.
21. Uvijek sam opazio kad bi mi dijete postalo vještije u svom sportu.	4,00	0,49	4,39	0,70	4,59	0,50	4,15	0,97	4,29	0,74
22. Ako je trener zatražio, rado sam pomagao u organizaciji treninga i takmičenja.	3,28	0,89	4,39	0,92	4,27	0,70	4,04	1,18	4,01	1,02
23. Nisam nikada štedio novac kad je bilo u pitanju bavljenje sportom moje djece.	4,28	0,57	4,83	0,38	4,64	0,58	4,38	0,85	4,52	0,67
24. Rado sam razgovarao s djecom o njihovom sportu.	4,78	0,55	4,39	0,78	4,59	0,73	4,42	0,86	4,54	0,75
25. Nije mi bilo drago kad mi je dijete kazalo da će se prestati baviti sportom.	4,00	0,49	4,28	0,83	4,64	0,58	4,27	0,78	4,31	0,71
Ukupno (sve varijable)	4,22	0,66	4,37	0,77	4,51	0,63	4,36	0,73	4,37	0,76

A.S. – aritmetička sredina, S.D. – standardna devijacija

Nadalje, rezultati pokazuju da su vrijednosti ukupnog rezultata Skale roditeljske potpore djeci u sportu (Bosnar, 2003), niže u roditelja streličara (107,36), nego roditelja odbojkašica (110,86) te da su neznatno niže vrijednosti (ukupno gledajući) očeva (109,09), nego u majki (109,14). Majke streličara i streličarki (109,28) postižu nešto više rezultate u odnosu na majke odbojkašica (109,00), dok očevi odbojkašica postižu više vrijednosti (112,73) u odnosu na očeve streličara i streličarki (105,44). U tablici 3 prikazane su vrijednosti dvofaktorske univarijatne analize varijance grupa definiranih sportom djeteta i spolom roditelja na ukupnom rezultatu Skale roditeljske potpore djeci u sportu (Bosnar, 2003). Rezultati provedene analize varijance pokazuju statistički značajnu razliku obzirom na sport djeteta, spol roditelja te u interakciji sporta djeteta i spola roditelja. Konkretnije, rezultati u tablici 3 potvrđuju statistički značajnu razliku između roditelja odbojkašica i roditelja streličara odnosno streličarki te razliku između majki i očeva. Interakcijski efekt sporta i spola roditelja također je potvrđen i statistički značajan.

Tablica 3. Rezultati dvofaktorske univarijatne analize varijance grupa definiranih sportom djeteta i spolom roditelja na sumiranom rezultatu Skale roditeljske potpore djeci u sportu

	F - vrijednost	P - vrijednost
Sport djeteta	12,443	0,0000
Spol roditelja	2,672	0,0012
Interakcija sport*spol	3,173	0,0002

Postavljena hipoteza o većoj potpori roditelja djeci u individualnom sportu nije potvrđena. Dodatno, rezultati pokazuju najviše prosječne postignute vrijednosti kod očeva odbojkašica. Dobiveni rezultati dijelom mogu biti uvjetovani relativno malim uzorkom kod djece koja se bave streljčarstvom. U obzir valja uzeti i činjenicu da su u odbojci istraživane samo kćeri, koje u pravilu izvješćuju o višoj potpori u odnosu na dječake (Anderson, 2003. prema Greblo i Lorger, 2006), a u streljčarstvu i sinovi i kćeri. Nadalje, odbojkašice i njihovi roditelji žive u manjoj sredini koja ne omogućava velik izbor sportova kojim se djeca mogu baviti, stoga je i obiteljska angažiranost i potpora djeci na neki način i premoćnija u odnosu na streljčarstvo. Djeca koja treniraju streljčarstvo dolaze iz velikog grada stoga se ranije i češće moraju samostalno nositi s različitim dnevnim obvezama poput odlaska u školu i drugih različitih aktivnosti čime možda djelomično stvaraju roditeljima privid određene (nepostojeće) zrelosti. Odlazak na natjecanja kod odbojkašica organiziran je u vlastitom prijevozu, dok je u streljčarstvu organiziran sa strane kluba čime se na neki način umanjuje svojevrsna potpora roditelja. Tip natjecanja kod odbojkašica podrazumijeva glasno bodrenje i navijanje za ekipu, dok se tijekom streljčarskog natjecanja podrazumijeva određena razina glasnoće (tišine) koja opstruira direktnu i jasno uočljivu roditeljsku potporu što može utjecati na generalni doživljaj potpore roditelja svojoj djeci. U slučaju ova dva sporta, treba uzeti u obzir i karakteristike sporta, odnosno mišljenje o odbojci kao vrlo dostupnom i tipično atraktivnom ženskom sportu, odnosno o streljčarstvu kao relativno statičnom, „malom“ i skupom sportu. Naime, valja uzeti u obzir da je bavljenje određenim sportom ipak najvećim dijelom izbor djeteta, što ne znači da su roditelji nužno uvijek i oduševljeni tim izborom što donekle mogu iskazivati i u stupnju svoje potpore djetetu za taj sport. U tablici 4 prikazane su godine starosti djece za pojedini sport što možda najvećim dijelom utječe na rezultat potpore roditelja u ovom radu. Prosječna starost odbojkašica je značajno manja u odnosu na streljčare i streljčarke, a osim toga minimalne vrijednosti u odbojkašica upućuju na relativno malu djecu pri čemu je logično da roditelji iskazuju veću potporu.

Tablica 4. Deskriptivni parametri godina djece po sportovima

	A.S.	S.D.	MIN	MAX
Streličarstvo N=36	13,36	1,05	11,00	15,00
Odbojka N=48	11,40	1,44	8,00	14,00
Ukupno N=84	12,24	1,61	8,00	15,00

A.S. – aritmetička sredina, S.D. – standardna devijacija, MIN – minimalna vrijednost, MAX – maksimalna vrijednost

4. ZAKLJUČAK

Ukupno gledajući roditelji odbojkašica i roditelji streličara i streličarki postižu visoke rezultate na gotovo svim česticama Skale roditeljske potpore djecu u sportu (Bosnar, 2003). Na temelju provedenog istraživanja utvrđeno je da roditelji odbojkašica postižu više vrijednosti u odnosu na roditelje streličara i streličarki što je donekle oprečno s nekim dosadašnjim rezultatima u kojima su roditelji individualnih sportova pokazivali više rezultate roditeljske potpore. Dobiveni rezultati su interesantni, no ne bi se smjeli generalizirati. Buduća istraživanja valjalo bi provesti na većem uzorku te uvažavajući veličinu i karakter (urbano/ruralno) mjesta življenja.

5. LITERATURA

1. Bosnar, K. (2003) Roditelji kao partneri školskog sporta: empirijska mjera roditeljske potpore. U: Puhak, S. i Kristić, K. (ur.) V. Konferencija o sportu Alpe-Jadran, Zagreb: Ministarstvo prosvjete i športa RH, str.11-18.
2. Bosnar, K., Turkalj, I. (2011) Roditeljska potpora dječacima u individualnim u ekipnim sportovima. U: Prskalo I. i Novak D. (ur.) 6. Kongres FIEP-a Europe, Poreč, str. 82-88.
3. Greblo, Z., Lorgjer, M. (2006) Roditeljska potpora djeci u momčadskim i ostalim sportovima. U: Findak, V. (ur.): 15. ljetna škola kineziologa Hrvatske, Rovinj, str. 115-120, Kineziološki fakutet Sveučilište u Zagrebu.
4. Matković, S. Prot, F., Bosnar, K. Roditeljska potpora mladim sportašima. U: Puhak, S. i Kristić, K. (ur.) V. Konferencija o sportu Alpe-Jadran, Zagreb: Ministarstvo prosvjete i športa RH, str. 121-127.
5. Perasović B. (2010) Kineziološki sadržaji i društveni život mladih: socijalizacija, sport, identifikacija, U: Andrijašević, M. i Jurakić, D. (ur.): Međunarodna znanstveno stručna konferencija - Kineziološki sadržaji i društveni život mladih, Zagreb, 27. veljače, str. 40-45, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu.